

. субота 5 травня 2012 року .

Серце залишилося відданим коханому чоловікові

Єфросинії Грешко, жительці села Дюксин, 99 років. У її батьків, Хавраса і Грипи Федорчуків, було 16 дітей. Сім'я мала свою землю, корів, коня та багато іншої живності. Тому діти без діла не сиділи. Маленькій Фросі випадало пасти гусей та свиней із поросятами, пізніше — табун худоби з овечками.

Коли дівчина підросла та зміцніла, почала вносити і свій вклад до загальної сімейної скарбниці. Влітку збирала полуниці на землях пана Потоцького, який жив у Деражному, а восени жінки із села брали її з собою у Квасилів рвати панський хміль та буряки.

У двадцять три роки Фрося Федорчук вийшла заміж за Тита Грешка.

- Мій чоловік був набагато старшим від мене, - згадує часи своєї молодості дюксинська старожителька. — Тому обходився зі мною, як із малою дитиною: ніколи голосу не підвищував і навіть мізинця на мене не підняв. Дуже добрим і лагідним був, та клята війна поламала все наше життя.

- У нас довго не було дітей, - продовжує свою розповідь Єфросинія Грешко. — Аж у 1943-му я завагітніла. Нашій радості не було меж, та чорні кігті війни обірвали ту радість. Коли німецькі літаки бомбили село, я бігла, щоб сховатися, і впала. Після цього дитина народилася восьмимісячною і через тиждень по-

мерла.

Часто нам доводилося рятуватися від гітлерівців. Пам'ятаю, коли німці відступали, люди втікали до лісу. Я якраз у піч хліб всадила. Та з'їли його не ми, а кляті фашисти. Тоді ліс урятував життя багатьом, а хто не встиг сховатися, тих розстріляли. Моїх свекра і свекруху також забили...

Коли фашисти покинули село, прийшовши додому, ми побачили, що від нашої хати залишилася лише піч, на якій лежав обгорілий окраєць хліба.

У березні 1944-го мого чоловіка забрали на фронт. Я знову була вагітною. Тому, покидаючи хату, Тит наказував: «Фросю, понад усе бережи дитину. Я дуже хочу її побачити». Та не судилося. Дочці, яку назвали Галиною, якраз виповнилося дві неділі, коли принесли «похоронку». Я тоді виплакала геть усі свої сльози. Хотіла, щоб хоч калікою повернувся додому і дитину свою побачив. Він так її чекав...

З того часу чимало води сплило в Горині. Серце Єфросинії назавжди залишилося відданим своєму коханому чоловікові, бо більше вона нікого туди так і не впустила, і до старості залишилася солдатською вдовою.

По війні працювала в колгоспі і ревно виконувала останній на-

каз свого коханого: «Фросю, понад усе бережи дитину».

З плином часу дочка Галина подарувала мамі внученят Льюню та Наталочку, а ті, в свою чергу, також створили сім'ї і народили власних діточок. Отож у баби Фросі тепер ще і шестеро правнуків є. Ці дорогі її серцю Божі творіння старенька нерідко порівнює із беззахисними крикливими журавликами. В такі хвилини пригадуються Єфросинії слова відомої пісні: «Не в землю нашу полягли солдати, а перевтілились у журавлів».

Мабуть, так воно і є. Бо коріння, яке вони заклали разом із Титом, не загинуло на війні, а проросло внуками та правнуками. Від цього на душі у 99-річної баби Фросі стає тепліше.

Олександр НИКОНЧУК.